

УДК 621.382.3(075)614.8

ВИКОРИСТАННЯ СОНЯЧНОЇ ТЕПЛОНАСОСНОЇ УСТАНОВКИ ДЛЯ ТЕПЛОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКИХ СПОЖИВАЧІВ

Слюсаренко І.П., старший викладач
Бадах Є. Р., бакалаврант
Поліський національний університет

Показаний варіант структури та склад сонячної теплонасосної установки для теплозабезпечення сільських споживачів.

Ключові слова: теплопостачання, сонячний колектор, тепловий насос, циркуляційний насос, бак-акумулятор вентиляційна установка.

Актуальність теми. Перспективним рішенням для систем теплопостачання будівель різного призначення є використання низькотемпературної (5-30⁰С) природної теплоти для теплопостачання при застосуванні теплових насосів (ТН). У ряді регіонів України вже активно впроваджуються сонячні водонагрівальні установки (СВНУ). Розробка даних технологій спрямована на використання геотермальних джерел теплоти [1,2].

Значного підвищення ефективності та надійності систем децентралізованого теплопостачання можна домогтися при комбінуванні теплового насоса і сонячної водонагрівальної установки. У цьому випадку з'являється можливість дублювати непостійне джерело теплової енергії сонячне випромінювання за рахунок отримання додаткової теплоти від теплового насоса, що підключається до низькотемпературного джерела теплоти, а також забезпечувати акумуляцію надлишків теплоти, що виробляється СВНУ.

Мета і завдання дослідження. дослідження можливості застосування сонячної теплонасосної установки для теплозабезпечення сільськогосподарських споживачів та виробничих приміщень фермерських господарств.

Об'єктом дослідження являється сонячна теплонасосна установка в системі теплопостачання фермерського господарства.

Ціллю дослідження є підвищення ефективності роботи існуючих систем опалення та водопостачання за рахунок впровадження нових технологічних та конструктивних рішень.

Вибір типу теплового насоса.

В даний час в світі створено і експлуатується велика кількість теплонасосних установок, які відрізняються за тепловим схемами, параметрам і виду робочого тіла, за складом використовуваного обладнання. Для систем теплопостачання, що включають СВНУ, які працюють на спеціальному теплоносії в інтервалі температур 0⁰С, найбільш прийнятними є парокомпресійні ТН та абсорбційні ТН, які найбільш часто використовуються в системах теплопостачання та кондиціонування [3,4].

Вибір низькотемпературного джерела теплоти.

Застосування теплового насоса в комплексі зі СВНУ дозволяє вирішувати кілька важливих завдань: ТН трансформує теплоту від низькотемпературного джерела, дублюючи СВНУ при відсутності сонячного випромінювання або недостатньої продуктивності сонячних колекторів; ТН забезпечує сезонну акумуляцію теплоти від СВНУ в літній період при зниженому теплоспоживанні для використання накопиченої теплоти в зимовий період на максимальних теплових навантаженнях; ТН відводить в тепловий акумулятор надлишки теплоти, що виробляється сонячними колекторами СВНУ протягом сонячного дня, що дозволяє вирівняти графік енергоспоживання при його тимчасовому зсуві щодо графіка енергетичного виробництва протягом доби; ТН реверсує споживану системою теплопостачання від СВНУ теплоту,

підвищуючи коефіцієнт її використання до максимально можливого рівня. Застосування ТН в тому чи іншому ракурсі визначається в основному наявністю низькотемпературного джерела теплоти.

Оптимізація схемних рішень для системи СВНУ з ТН.

У більшості випадків діють водонагрівальні установки з сонячними колекторами генерують лише частина теплоти, споживаної системою теплопостачання будівлі.

У центральних районах і на півночі нашої країни використання сонячних водонагрівачів доцільно в міжсезоння і літній період, так як в зимовий період СВНУ не дають більше ніж 20-30% теплоти, яка споживається в системи ГВП будівель[5].

Для підвищення ефективності СВНУ необхідно оцінювати роботу комбінованих установок, що включають ТН і які мають поліпшені гідравлічні і електричні схемами підключення, а також оснащених засобами автоматики, що забезпечують роботу СВНУ на максимальному тепловому навантаженні. У кліматичних умовах нашого регіону СВНУ повинен мати три контури, що працюють на різних теплоносіях (рис.2.4)

Перший контур установок, що включає сонячні колектори (1) і теплообмінник (2), заповнений незамерзаючим теплоносієм. Робоча температура теплоносія в першому контурі 105°C . Другий контур призначений для нагріву води в баках акумуляторів (8) через теплообмінник першого контуру. Максимальна температура води в баках акумуляторів 85°C . Завданням другого контуру є також подача теплоносія з баків-акумуляторів на пластинчастий теплообмінник (3) для нагріву холодної води на потреби споживачів до температури 55°C . Третій контур забезпечує подачу гарячої води споживачам.

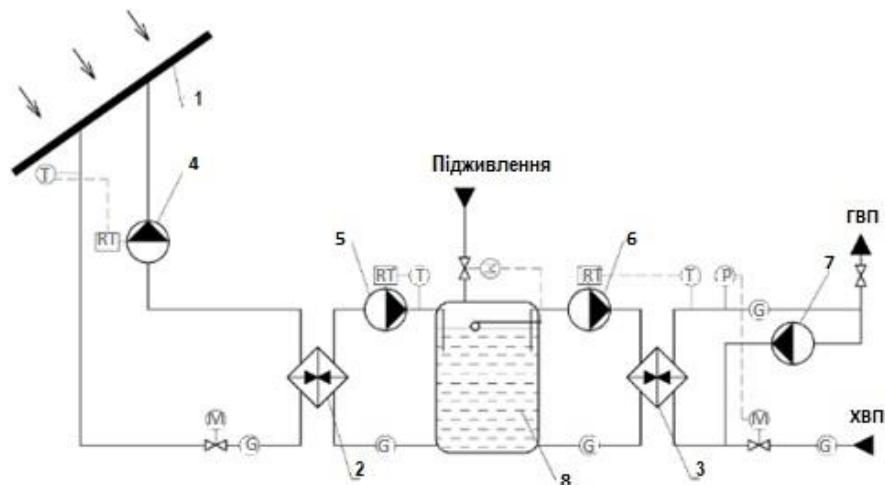

Рис.1. Принципова схема СВНУ з регулюванням витрати теплоносія в контурах циркуляції:

1-сонячний колектор; 2,3-теплообмінники; 4,5,6,7-циркуляційні насоси; 8- бак-акумулятор.

СВНУ оснащені засобами вимірювання параметрів в кожному з трьох розглянутих контурів витратомірами, датчиками температури і тиску середовища. До засобів автоматики відносяться регулятор тиску в третьому контурі підігріву води і клапан відключення сонячних колекторів в першому контурі СВНУ при досягненні температури води в баку-акумуляторі 85°C . Для регулювання температури робочого середовища і теплового навантаження контури СВНУ додатково оснащуються насосами з частотними регуляторами числа обертів (RT).

Розглянуті СВНУ мають обмеження по пікової теплової потужності (не більше 35-40 кВт), які обумовлені недостатньою кількістю сонячних колекторів, а також невисокою акумулюючої здатністю системи через малий обсяг баків-акумуляторів (8) при значній нерівномірності навантаження в контурі споживання гарячої води в протязом доби.

У період високої інтенсивності сонячного саява (денні години) споживання гарячої води незначно і сонячні колектори СВНУ працюють з недовантаженням. Зростання споживання гарячої води в вечірній період призводить до швидкого зниження температури води в баку-акумуляторі і необхідності включення електричного котла для додаткового підігріву води.

Оптимізація схеми СВНУ з метою підвищення кількості вироблюваної теплоти може бути виконана кількома методами:

- збільшенням обсягу бака-акумулятора, що дає можливість підвищити тривалість подачі теплоти в контур нагріву води в період максимуму теплоспоживання;

- підвищенням кількості змонтованих сонячних колекторів для збільшення теплової потужності СВНУ (це рішення буде ефективним тільки при збільшенні обсягу бака-акумулятора);

- установкою теплового насоса, що відбирає теплової потенціал від джерела, що має низьку температуру і подає додаткову теплоту в тепловий акумулятор в період максимальної витрати гарячої води споживачами.

Практичне значення одержаних результатів зменшення витрат енергії на одержання теплоносіїв при їх використанні в сільськогосподарському виробництві.

ВИСНОВКИ

Стаття присвячена оцінці та вибору найбільш ефективних систем і технічних засобів теплозабезпечення сільськогосподарських об'єктів, розробці нового енергоефективного електротеплового обладнання та визначенню області ефективного застосування електричних систем в стаціонарних технологічних процесах сільськогосподарського виробництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Воронин С.М. Формирование автономных систем электроснабжения сельскохозяйственных объектов на основе возобновляемых источников энергии -Зерноград: РИО ФГБОУ ВПОАЧГАА, 2009. - 104 с.

2. Вагнер В.В., Слесаренко В.В. ИССЛЕДОВАНИЕ СТРУКТУРЫ СИСТЕМ АВТОМАТИЗАЦИИ ГЕЛИОУСТАНОВОК // Современные проблемы науки и образования. – 2012. – № 4.;

3. <https://leg.co.ua/arhiv/raznoe-arhiv/elektrooborudovanie-i-avtomatizaciya-selskohozyaystvennyh-agregatov-44.html>

4. Воронин С.М. Формирование автономных систем электроснабжения сельскохозяйственных объектов на основе возобновляемых источников энергии -Зерноград: РИО ФГБОУ ВПОАЧГАА, 2009. - 104 с.

5. <https://ukrbukva.net/113463-Avtomatizaciya-teplovogo-punkta.html>